

КУРСАНТЛАР БИЛИМИНИ МУСТАҲКАМЛАШДА МУСТАҚИЛ ТАЙЁРГАРЛИК МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ

Ходиев Рустамжон Хамдамович,

Ўзбекистон Республикаси

Жамоат хавфсизлиги университети мустақил изланувчиси

подполковник

Аннотация: мазкур мақолада ҳарбий таълим соҳасида курсантларни мустақил тайёргарликда олаётган билимлар атрофлича баён этилиб, юксак талабларга жавоб берадиган юқори малакали ҳарбий кадрларни тайёрлашда ўзига хос жиҳатлари ёритилган.

Таянч иборалар: мустақил тайёргарлик, қўлланма, манба, диссертация, фаолият, амалий машғулот, усул, ҳарбий таълим, ҳарбий ҳаёт, ҳарбий мажбурият ва ҳарбий интизом.

Мустақил фаолият муайян фандан ўқув дастурида белгиланган ҳамда таълим олувчилар томонидан ўзлаштирилиши лозим бўлган билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришни амалга оширишга, ўқитувчи маслаҳати ва тавсиялари асосида аудиторияларда ёки аудиториялардан ташқарида бажариладиган вазифалар орқали олинган билимларни мустаҳкамлашга ёрдам беради. Фаннинг хусусиятидан келиб чиқиб, мустақил иш турлари бўйича топшириқлар ишлаб чиқилади.

Маълумки, республикамизнинг барча олий таълим муассасаларида, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси Ҳарбий-техник институтида ўқитиладиган барча фанлардан ҳам мустақил тайёргарлик дарсларини олиб борилишига катта аҳамият берилади.

Ҳарбий-техник институтида курсантлар бўлғуси офицер сифатида мукамал ҳуқуқий билимларга эга бўлишлари талаб этилади. Чунки бўлғуси офицер – тарбиячи, раҳбар, ташкилотчи шахс ҳисобланади. Курсантлар Ҳарбий-техник институтида таълим олишлари мобайнида фанлардан қуйидаги ўқув шаклларида билим олишади: маъруза, мунозара, амалий машғулот, гуруҳ машғулотлари, мустақил таълим ва ҳоказолар. Ушбу фанлардан олинган билимларни мустаҳкамловчи жараён – бу мустақил таълим дарслари ҳисобланади.

Маъруза ва мунозара машғулотида курсантларга ўқитилаётган барча фанлардан мавжуд бўлган билимларни, маълумотларни профессор-ўқитувчилар томонидан етказиб беришнинг имкони йўқ. Ўқув дастурларида кўрсатилган барча мавзуларни моҳиятини чуқурроқ билишга ёрдам берадиган жараён эса, шубҳасиз мустақил тайёргарлик дарслари ҳисобланади. Ҳарбий-техник институтида маъруза, мунозара, амалий машғулоти дарсларида эгаллашга улгурмаган билимларини курсантлар мустақил тайёргарлик машғулотида махсус адабиётлардан, қўшимча адабиётлардан фойдаланган ҳолда оладилар ва бу орқали улар ўзларини билимларини бойитиб борадилар. Мустақил тайёргарлик жараёнида курсантлар адабиётлардан, маъруза фондларидан фойдаланишни эмас, балки ўша манбалардан тўғри фойдаланишни билишларилозим. Бунда эса, уларга профессор-ўқитувчилар томонидан бериладиган кўрсатмалар ёрдам беради.

Бугунги кунга келиб Ҳарбий-техник институти курсантларининг ўқув машғулотида мустақил тайёрланишлари учун барча замонавий шарт-шароитлар яратилиши учун Миллий гвардия қўмондонлиги ва институт раҳабрияти томонидан кенг имкониятлар яратиб берилмоқда. Институтда ўқитиладиган барча фанлар бўйича курсантларнинг мустақил тайёрланишлари учун ўқув адабиётлар, дарсликлар, электрон дарсликлар, видео – машғулоти, ўқув қўлланмалар, масала ва машқлар тўпламлари давлат тилида етарли даражада етук малакали Институт профессор-ўқитувчилари томонидан нашрдан чиқарилган ва бугунги кунда барча курсантлар мустақил тайёргарлик жараёнида ушбу манбалар орқали ўзларини устида ишлашмоқда. Мустақил тайёргарлик дарсларининг тўғри ташкил этилиши ўқув жараёнини ташкиллаштириш ва мувофиқлаштириш бўлими, бўлинма командирлари томонидан назорат қилинади, бу эса уларнинг ўқув дастуридаги мавзулар устида тўлиқ ишлашлари учун имкон беради.

Ҳарбий педагогика фанининг ривожланишига ўз ҳиссасини қўшган олимлардан А.Барабанщиков, Б.П.Корочкинлар мустақил тайёргарликни курсантларни чуқур билим олишини таъминловчи асосий ва бош ғоя” деб қарашган. Бизнингча бу фикрга биз қўшила олмаймиз. Чунки курсантлар маърузада, шунингдек дарс жараёнларида ололмаган билимлари, мустақил тайёргарлик дарсларида тўлдирилиб, бойитилиб борилади.

Бошқача қилиб айтганда, асосий билимни курсантлар дарс жараёнида олишса, мустақил тайёргарлик жараён сифатида курсантларни нафақат билимини тўлдиради шунингдек, билимларини шакллантиришга, бойитишга ёрдам беради.

Мустақил тайёргарликнинг ўзи курсантлар учун ақлий жиҳатдан ривожланишига ёрдам беради ва бунга исботнинг ҳожати йўқ. Буни тадқиқотимиз натижалари орқали исботлаганмиз. Бугунги кунга келиб ҳарбий педагогика ва психология фанларидан мустақил тайёргарликни ташкил этилишининг ўзига хослигини куйдагиларда кўришимиз мумкин бўлади.

Бугунги замон шиддат билан ўзгариб бораётганда, ҳар қандай билим тезда эскириб бормоқда, айниқса ҳарбий-техника соҳасидаги билимлар. Ҳарбий олий ўқув юртларини тугатган мутахассис кадрларда беш йилдан кейин олий ўқув юртларда олинган билимлар замон талабларига жавоб бера олмасдан қолар экан. Фақат мустақил иш ва мустақил тайёргарлик вақтида курсантлар томонидан олинган билимларнинг ҳажми кўп ва кенгроқ, натижада ушбу билимлар малака ва кўникмага айланади.

Мустақил тайёргарликнинг асосий мақсади курсантларни ўрганаётган, ҳал қилмоқчи бўлган муаммоларнинг моҳиятини чуқур билиш тўғри хулоса чиқаришдан иборатдир. Мустақил тайёргарликнинг асосини англашга, таҳлилий синтетик фаолиятга эга бўлиш.

Ҳарбий-педагогик, психологик адабиётларни илмий таҳлили шуни кўрсатадики курсантларни мустақил тайёргарлиги бу кенг тушунча ва серқирра бўлиб ўзига ижтимоий, дидактик, психологик тарбиявий жиҳатларни қамраб олади ва ўқиш жараёнининг бир бўлаги ва асоси ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Хасанбоев Ж, Тўракулов Х ва бошқ. Педагогика фандан изоҳли луғат. –Т.: “Фан ва технологиялар” 2009.
2. Парошина А.А. Педагогическая система формирования у юристов военно-учебных заведений готовности к активной самостоятельной работе дис. Ком. Пед наук Саратов 2000
3. Rashidova Munavvar Haydarovna. 2022. Recommendations on the use of scaffolding technology in English classes. Science and education. 3 (9) pp. 459-461.
4. Rashidova Munavvar Haydarovna. 2020. Problems of teaching communicative English language at the Military Institute of the National Guard of the Republic of Uzbekistan and the ways of eliminating them. EPRA International Journal of Research and Development. Volume 5. Issue 3. pp.502-504
5. Rashidova Munavvar Haydarovna. 2020. Problems of competence approach in teaching a foreign language in a non-linguistic tertiary institution. EPRA International Journal of multidisciplinary Research. Volume 6. Issue 3. pp.165-167

6. Rashidova Munavvar Xaydarovna. 2021. Sociolinguistic competence as the main component of intercultural communicative competence. EPRA International Journal of multidisciplinary Research. Volume 7. Issue 3. pp.4-6
7. Rashidova Munavvar Khaydarovna. 2023. Techniques for improving cadets' conversational skills. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. Oriental renaissance. 3.(3) pp.637-640.
8. M.X.Rashidova. 2023. The importance of oral communicative tasks in developing communicative competence. Science and education. 4 (2) pp. 1033-1038.
9. M.X.Rashidova, D.B.Namozova. Teaching technical subjects through English. Ўзбекистонда миллий тадқиқотлар: даврий анжуманлар: 10-қисм. 32-б.
10. Rashidova Munavvar Xaydarovna. 2021. Discourse competence as the component of communicative competence. EPRA International Journal of Research and Development. Volume 6. Issue 3. pp.39-41
11. Rashidova Munavvar Xaydarovna, Namozova Dilnoza Berdimurotovna. Effective methods of teaching. Materials of the republican 33-multidisciplinary online distance conference on "Scientific and practical research in Uzbekistan. Part 10. 2021. p. 23
12. Рашидова Мунаввар Хайдаровна. 2022. Из истории развития скаффолдинга. International conferences. 1 (16). С.16-18.
13. Нустов Ю.А. Преемственность в системе подготовки технических специалистов Саратов .1982
14. Барабанщиков А.В, Корочкин Б.П. Научно-педагогические основы повышения эффективности самостоятельной работы // Организация и методика самостоятельной работы студентов: Материалы Всероссийской научно-практической конференций М1977